

Rutin för användande av trygghetsskapande teknik för tillsyn under Corona-pandemin

Inom område: Särskilt boende äldreomsorg

Dokumenttyp: Rutin
Antaget av: Social och omsorgsförvaltningens krisledningsgrupp
Status: Fastställd
Giltighetstid: Under pågående Coronapandemin max 6 månader
Diarienummer: ÄN 2020-746
Dokumentansvarig: Social- och omsorgsförvaltningens krisledningsgrupp
Tidpunkt för senaste revidering: 2020-04-30

Innehåll

1. Bakgrund	1
2. Syfte och mål	1
3. Begränsningar	1
4. Lagar och föreskrifter.....	2
4.1. Trygghetskameror	2
4.2. Hantering av personuppgifter	3
4.3. Genomförande	3
4.4. Bedömning för person med nedsatt beslutsförmåga	4
5. Ansvar	4
5.1. Social- och omsorgsförvaltningen.....	4
5.2. Utförare.....	4
6. Uppföljning och revidering av rutinen	4
Bilaga 1: Instruktion för tilldelning av teknik	5
Bilaga 2. Skylt om att trygghetskamera används.....	6
.....	6

1. Bakgrund

Under pågående Corona-pandemi (Covid-19) följer Social- och omsorgsförvaltningen löpande utvecklingen för att kunna möta utmaningar både på kort och lång sikt. Social- och omsorgsförvaltningens (SOF) uppdrag innefattar att ”möta behov såväl nu som för framtiden” och i Social- och omsorgsförvaltningens strategi står att vi ska ”*arbeta med ständiga förbättringar, digital utveckling och effektiva processer för att ta helhetsansvar*”. Social- och omsorgsförvaltningen har redan påbörjat arbetet med att öka digitaliseringsnivån i vård- och omsorgsverksamheten. I och med Corona-pandemin har nu ett akut behov av ökad digitalisering uppstått, framför allt vad gäller tillsyner.

Utifrån detta bedömer Social- och omsorgsförvaltningen att trygghetsskapande teknik är nödvändig för att minska spridningen av smittan samtidigt som man säkerställer att brukare fortsatt får god vård och omsorg. Under Corona-pandemin har belastningen inom äldreomsorgens särskilda boenden ökat, brukare behöver nu mer omfattande omvårdnadsinsatser och behovet av skyddsutrustning gör att insatser hos brukare tar mer tid i anspråk. Genom att införa trygghetsskapande teknik får omvårdnadspersonalen ett verktyg för att möjliggöra bedömningar, såväl dagtid som nattetid, angående om ett fysiskt besök ska genomföras. Att kunna minimera antalet fysiska besök leder till att konsumtionen av skyddsmaterial minskar och att skyddsmaterial inte används i onödan när personal behöver kontrollera exempelvis golvlarm. Användningen av skyddsmaterial skulle således bli mer effektiv. Installation av trygghetskamera skulle även bidra till att personal i högre utsträckning kan fördela sin tid till de brukare som behöver fysiska insatser och mer omfattande omvårdnad. Social- och omsorgsförvaltningen har särskilt beaktat att berörda brukare av tillsyn normalt ingår i riskgruppen för Covid-19 och därför behöver skyddas särskilt.

2. Syfte och mål

Syftet med rutinen är att ge stöd och vägledning till kommunala och privata utförare i kommunen vid användande av trygghetsskapande teknik inom omsorgen under Corona-pandemin. Syftet är även att referera till aktuell lagstiftning samt att visa på ansvar i arbetet med trygghetsskapande teknik i verksamheter inom Social- och omsorgsförvaltningens område.

Målgruppen för rutinen är medarbetare, chefer, verksamheter och utförarorganisationer som använder sig av trygghetsskapande teknik tillhandahållen från Social- och omsorgsförvaltningen.

Målet med användandet av rutinen är att målgruppen ska känna sig trygga i att använda teknikens möjligheter för att säkerhetsställa den enskildes trygghet, självständighet, aktivitet och/eller delaktighet samt för att avlasta medarbetare.

3. Begränsningar

Rutinen är enbart giltig under Corona-pandemin och gäller endast för användande av de direktupphandlade trygghetskameror från de två leverantörer som är upphandlade på avtal som sträcker sig sex månader i tiden.

Rutinen avser inte användning av trygghetskameror i allmänna utrymmen utan enbart trygghetskameror i den enskildes hem.

4. Lagar och föreskrifter

Målgruppen för rutinen ska följa gällande lagar, föreskrifter och riktlinjer i vård- och omsorgsarbetet. Ingen specifik lagstiftning finns för trygghetsskapande teknik, utan för användningen gäller *samma* lagstiftning som för övriga insatser från socialtjänsten.

Vilken lagstiftning som tillämpas beror på vem som tillhandahåller tekniken och hur tekniken når den enskilde. I Linköpings kommun når trygghetsskapande teknik den enskilde i utförande av omvårdnad enligt SoL.

Lagar och förordningar att beakta i sammanhanget är:

- Regeringsformen (1 kap. 2 §, 2 kap. 6 § och 8)
- Hälso- och sjukvårdslagen (3:1, 5:1)¹
- Patientlagen (4 och 5 kap.)²
- Socialtjänstlag (1:1, 3:3, 3:5, 4:1, 5:4- 5, 5:1.1, 5:7)
- Patientdatalagen
- Lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten + förordning
- Dataskyddsförordningen GDPR
- Kamerabevakningslagen
- Socialstyrelsens föreskrifter om personuppgiftsbehandling/dokumentation inom hälso- och sjukvården (HSLF-FS 2016:40) resp. SOSFS 2014:5³
- Offentlighet och sekretesslagen
- Lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning
- Kommunallagen

Fortfarande saknas i många fall praxis på hur vissa aktuella lagar ska tolkas i förhållande till trygghetsskapande teknik och det blir därför upp till kommunen att göra tolkningar.⁴

4.1. Trygghetskameror

Under pågående pandemiutbrott kommer trygghetskameror att användas såväl dagtid som nattetid, i de fall kommunen eller utföraren bedömer att det är möjligt, istället för genom fysiska tillsynsbesök. Med trygghetskamera avses en webbkamera som placeras i bostaden och som därmed möjliggör digital tillsyn. Omvårdnadspersonal genomför tillsynsbesöken digitalt själva och bedömningen görs utifrån den kännedom som omsorgspersonalen har av den boende.

Trygghetskameror införs inom äldreomsorgens särskilda boenden för att möta behovet av att minska smittspridning, effektivt nyttjande av skyddsutrustning och tillgodose den enskildes behov av trygghet och integritet under rådande Corona-pandemi.

¹ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30

² https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientlag-2014821_sfs-2014-8211

³ <https://skl.se/download/18.2b4468fd16729601f6bebb8e/1543507067169/Bilder%20Lagrum.pdf>

⁴ Valfärd och Hälsa, Vägledning för implementering av valfärdsteknik, Hämtat 191015 från https://valfardochhalsa.se/wp-content/uploads/2019/04/Vagledning_v5.0_Nya-loggor.pdf

Nedan gäller trygghetskameror som används i enskild persons lägenhet. Personens bostad anses vara en plats dit allmänheten inte har tillträde och tillstånd behövs då inte för att bedriva kameraövervakning.

Vid användning av trygghetskameror bör det även vara tydligt skyltat eller upplysas om på annat tydligt sätt. Vem som bedriver kameratillsynen⁵, om ljud kan tas upp med kamerorna,⁶ varför trygghetskamera används och kontaktuppgifter vid frågor bör också framgå.⁷ För att säkerhetsställa detta anslås en skylt i varje enskild bostad där trygghetskamera finns installerad.

4.2. Hantering av personuppgifter

Personuppgifter som behandlas med välfärdstekniska produkter hanteras i överensstämmelse med gällande lagar och kommunens regelverk.

För att behandla personuppgifter enligt Dataskyddsförordningen behöver man ha en så kallad rättslig grund. Rättslig grund för den aktuella personuppgiftsbehandlingen under Corona-pandemin är allmänt intresse. Behandlingen utförs bland annat i syfte att skydda de aktuella riskgrupperna samt minska smittspridning bland riskgrupperna men även i personalen. Behandlingen utförs av folkhälsoskäl i syfte att skydda riskgrupperna. På grund av hög sjukfrånvaro i personalstyrkan samt svårighet att hitta vikarier med anledning av Corona-pandemin behöver man säkra upp att de registrerade fortsatt får god vård och omsorg som de har rätt till.

Kommunen, inklusive Leanlink, är skyldig att underrätta kommunens dataskyddsbud om misstanke om dataintrång förekommer eller om personuppgiftsincident inträffat. Privata utförare bör meddela dataskyddsbud inom den egna utförarorganisationen.

4.3. Genomförande

Hälsa- och sjukvård och socialtjänst bygger på samtycke från den enskilde, med undantag för de situationer när tvångslagstiftning är tillämplig.⁸ Det innebär att en enskild har rätt att tacka nej till den vård och omsorg som erbjuds, vilket även innefattar användandet av trygghetsskapande teknik i vård och omsorg. Trygghetsskapande teknik får alltså inte användas mot den enskildes uttryckliga vilja.

Under den rådande Corona-pandemin finns inte möjlighet att inhämta samtycke från varje enskild individ. Tekniken är en förutsättning för att fortsättningsvis fortsätta att erbjuda god vård och omsorg. Väljer en enskild emellertid att aktivt motsätta sig trygghetskamera tillgodoses behovet med traditionella insatser.

Verksamhetschef är ansvarig för att dokumentation angående användande av trygghetskamera görs i den enskildes journal samt att information angående tjänsten lämnats. På samma sätt ska

⁵ <https://www.datainspektionen.se/globalassets/dokument/beslut/2016-12-12-aldreboende.pdf>

⁶ Riksdagen, kamerabevakningslagen (2018:1200), hämtad 191030 från: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kamerabevakningslag-20181200_sfs-2018-1200

⁷ Datainspektionen, kamerabevakningslagen, hämtad 191030 från: <https://www.datainspektionen.se/lagar--regler/kamerabevakningslagen/#myndigheter>

⁸ SKR, frågor och svar välfärdsteknik och juridik, hämtad 193015 från: <https://skr.se/integrationsocialomsorg/socialomsorg/digitaliseringinomsocialtjansten/valfardstekniksocialomsorg/inforandestodvalfardsteknik/valfardsteknikochjuridik/faqvalfardsteknikochjuridik.25561.html#5.3e0d818d167620bc68e8544.5.138315e61677d89dfe713ae3.5.138315e61677d89dfe713a9d.5.138315e61677d89dfe713ab0>

verksamhetschef dokumentera de fall där enskild blivit informerad och aktivt motsatt sig digital tillsyn med stöd av trygghetskamera och att behovet tillgodoses med traditionella insatser.

4.4 Bedömning för person med nedsatt beslutsförmåga

Social och omsorgsförvaltningen ser det som viktigt att personer med nedsatt beslutsförmåga ges omsorg på lika villkor som andra och på jämställda villkor får ta del av fördelarna med trygghetsskapande teknik. Om det är möjligt utifrån situationen, är det värdefullt att presentera och införa den trygghetsskapande tekniken medan den enskilde fortfarande har kvar kognitiv förmåga att förstå syftet med tekniken.⁹

Oavsett om personen har nedsatt beslutsförmåga eller inte måste den enskildes vilja respekteras om den enskilde aktivt motsätter sig digital tillsyn med stöd av trygghetskamera. Man bör då undersöka om anpassningar kan göras så att den enskilde kan acceptera insatsen med hjälp av teknik.¹⁰

5. Ansvar

5.1. Social- och omsorgsförvaltningen

Social- och omsorgsförvaltningen ansvarar för att aktuell rutin angående användande av digital tillsyn med stöd av trygghetskamera inom särskilt boende under Corona-pandemin är uppdaterad.

Social- och omsorgsförvaltningen ansvarar för installation och avinstallation av tilldelad teknik.

Social- och omsorgsförvaltningen ansvarar för utbildning i tjänsten.

5.2. Utförare

Utföraren ansvarar för:

Att informera brukare

Att dokumentera förändring av genomförande i den enskildes journal

Att rutiner för utförande av tillsyn finns upprättade och är kända i verksamheten.

6. Uppföljning och revidering av rutinen

Rutinen revideras vid behov. Rätt att fatta beslut har förvaltningschef på Social- och omsorgsförvaltningen.

Ansvarig för revidering är utsedd person på Social- och omsorgsförvaltningen.

⁹ Framtidens teknik i omsorgens tjänst

¹⁰ Framtidens teknik i omsorgens tjänst

Bilaga 1: Instruktion för tilldelning av teknik

Tilldelning av teknik

Brukare som bor på särskilt boende och har behov av tillsyn kommer i de fall det bedöms vara möjligt att erhålla digital tillsyn med stöd av trygghetskamera.

Insatsen utgår från beslutade behovet och planeras utifrån detta. Överenskommen planering dokumenteras i den enskildes journal.

För de fall en enskild aktivt motsätter sig digital tillsyn eller där digital tillsyn inte möter den enskildes behov tillgodoses behovet med traditionella insatser.

Checklista

1. Lämna individuellt anpassad information om den trygghetsskapande tekniken till den enskilde.
2. Dokumentera samtalet i personens journal:
 - Att information givits,
 - Att personen inte aktivt motsatt sig användande av teknik för tillsyn
 - Hur tillsynen ska genomföras

Dokumentation

Överenskommelse med aktuell brukare gällande handlingsplan vid eventuell avvikelse dokumenteras i den enskildes journal.

Bilaga 2. Skylt om att trygghetskamera används

I mitt hem finns en trygghetskamera

Hemma hos mig finns en trygghetskamera för att jag ska kunna få hjälp och stöd under pågående Coronapandemi. Trygghetskameran är installerad och används av personal som arbetar på uppdrag av Social- och omsorgsförvaltningen i Linköpings kommun. Ljud kan inte tas upp med kameran och tillsyner för att se att jag mår bra genomförs bara _____ gånger per dygn, kl. _____.

Bilderna från kameran sparas inte och det är bara utsedd personal som kan titta i trygghetskameran. Om du är i mitt hem under de tidpunkterna kan det hända att du kommer att ses på trygghetskameran.

Information om behandling av personuppgifter, Allmän dataskyddsförordning EU 2016/679 (GDPR)

Personuppgifter behandlas av **Social- och omsorgsförvaltningen**, som är personuppgiftsansvarig, för att fortsatt säkerställa vård under den pågående Corona-pandemin.

Du har ett antal rättigheter enligt dataskyddsförordningen. Du har rätt att kontakta oss om du vill ha ut information om de uppgifter vi behandlar om dig. Du kan även kontakta oss för att begära rättelse, för att begära att vi begränsar behandlingen, för att göra invändningar eller begära radering av dina uppgifter.

På www.linkoping.se/gdpr finns mer information om dataskyddsförordningen och vilka rättigheter du har som registrerad. Dataskyddsombudet svarar på allmänna frågor kring kommunens hantering av personuppgifter, kontakta gärna kommunens dataskyddsombud på dataskyddsombud@linkoping.se.

För frågor kontakta **Social- och omsorgsförvaltningen** enligt följande: aldr-enamnden@linkoping.se